

Romano hangos

15re

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 15 • ČÍSLO 13 • VYŠLO 14. ŘÍJNA 2013

zprávy

PRAHA – Na listině pražské ČSSD kandiduje při nastávajících parlamentních volbách na 9. místě David Beňák, člen Rady vlády pro záležitosti Romů a šéf sociálního odboru na Praze 14. Jeho šance stát se poslancem jsou docela slušné. David Beňák je magistrem v oboru pedagogika na FF UK, kde si dodělává doktorát. Gratulujeme a přejeme úspěch.

PÍSEK – Koncem září uplynulo právě 20 let od první rasové vraždy v Česku. Obětí se tehdy stal Tibor Danihel. Utopil se v řece, do níž ho zahнала skupina neonacistů a bránila mu z vody vylézt. Danihelovi tehdy bylo 18 let. Tři pachatelé dostali tresty v rozmezí mezi 6,5 až 8 roky. Jednalo se o Jaroslava Churáčka, Zdeňka Habicha a Martina Pomijehe.

BRATISLAVA – Na Slovensku žije čtyřnásobně více Romů než uvádějí statistiky podle sčítání lidu v roce 2011. Vyplývá to z výsledků nejnovější studie provedené slovenskými i zahraničními institucemi, kterou zveřejnil úřad zmocněnce slovenské vlády. Romové tak na Slovensku tvoří národnostní menšinu s podílem 7,5 % na celkovém počtu obyvatelstva země, což představuje 400 000 lidí.

OSTRAVA – Při posledních bouřích neonacistů v Ostravě, jejichž cílem byli místní Romové, ohrozil neznámý pachatel i pilota policejního vrtulníku paprskem laseru. Vrtulníku hrozilo zřícení. K manévrum neonacistů se připojily davy ostravských občanů.

(www.romea.cz, LN, kh)

Prahou prošel pestrý pochod Roma pride

Na Roma pride se sjeli také mladí členové romských hudebních a tanečních skupin.

Foto: Josef Šochman, Šymon Kliman

PRAHA – Roma pride 2013. Tak nazvali organizátoři „pochod romské hrdosti“, který v neděli 6. října prošel Prahou.

Ze Staroměstského náměstí průvod vyrazil kolem 13. hodiny na Pražský hrad. Akci podpořili i desítky Neromů. Celkem se na ní sešlo asi 300 lidí. Romové nesli transparenty Opre Roma (vzhůru Romové), povzbudivá hesla znásobovala sebevědomí davu. Pár lidí ovšem pochod znevažovalo rasistickými poznámkami.

Akce Roma pride měla za cíl poukázat na aktuální sociální problémy, šířící se nenávist a rasismus.

Mnozí Romové přijeli až z Ústí nad Labem, Krupky, Ostravy, Liberce, Brna atd.

Po skončení pochodu pokračoval program v klubu K4. Představila se zde hip-hopová dílna v podání skupiny De La Negra z Krupky. V kostele u Salvátora se poté konala diskuze na téma „romský aktivismus“, kterou moderovala Ivanka Mariposa Čonková z Prahy a další. Poté zde uspořádal večeri evangelický farář Mikuláš Vymětal, který následně vedl bohoslužbu v Kostele u Martina ve zdi.

Na Staroměstském náměstí umístěný stánek nabízel informač-

ní materiály Muzea romské kultury a Společenství Romů na Moravě, noviny Romano hangos atd.

Roma Pride 2013 koordinuje sdružení EGAM (European Grassroot Antiracist Movement – Evropské antirasistické hnutí zdola). Hlavním pořadatelem v České republice bylo občanské sdružení KO-NEXE, český zástupce v síti EGAM.

Dále se na akci podílelo Slovo 21, Muzeum romské kultury, Platforma Blokujeme!, kavárna K4, periodika A2 a řada dalších dobrovolníků.

Margita Rácová
sociální pracovnice SRNM, Brno
Více k tématu na str. 2

z obsahu

V Cheirontu se činí

Ze světa tábořské neziskovky

strana 2

Čtyřprocentní a zelený

David Tišer kandiduje za zelené...

strana 3

Podpořte mladé

z klubu ROMSTAR

Když se kurátor stane trenérem

strana 5

Migel Horváth: Náš rituál zní Jdeme na ně!

Kapela Bengas Andrepeste vznikla roku 2001 v Praze. Řadí se mezi nejúspěšnější a nejznámější v České republice. Má za sebou mnoho vystoupení jak v ČR, tak v zahraničí. Bengas byli předkapelou světově známých Gipsy King. Jejich snem je mít vlastní studio a hlavně být zdraví, aby ze sebe mohli vydávat to nejlepší. Český překlad je Ďáblíci do sebe.

Kdy Bengas vznikli?

Kapela byla založena v roce 2001.

V jakém obsazení hrajete?

Máme dvě kytary, baskytaru, bycí, klávesy a perkuse.

Časem se vaše hudební obsazení určitě měnilo. Zůstali, tedy kromě vás, nějakí stálí členové?

Obsazení se měnilo, z původních členů jsme zůstali tři. Já, Martin Sivák a Radek Sivák.

Máte za sebou mnoho vystoupení, zážitků, vyjmenoval byste nějaké, na které budete dlouho vzpomínat?

Bylo toho hodně, takže vyberu asi to nejdůležitější: měsíční turné ve Francii, předkapela Gipsy King v Praze a turné po USA.

Donédávna jste hráli jen pod názvem Bengas, co vás přimělo ke změně Bengas Andrepeste?

Vedle Bengas jsem hrál ještě ve skupině Andrepeste, a tím pádem jsme propojili dvě kapely. Název ale znamená i Bengas do sebe nebo ze sebe.

Pokračování na str. 6

zprávy

PRAHA, BRNO – Česká školní inspekce znovu přikázala provést na základních školách průzkum a spočítat romské žáky na praktických a dříve zvláštních školách. Proti tomu protestuje Asociace speciálních pedagogů. Ředitel jedné z brněnských ZŠ, Gordon Brei prohlásil: „My se snažíme, aby se smazaly rozdíly, aby se nemluvalo o tom, kdo je Kazachstánek, Rom či Vietnámec. Napsal jsem prostě nulu.“ Představitelům některých romských organizací naopak sčítání nevadí. Může se tak podle nich prokázat, že přece jenom diskriminace romských dětí může přetrvávat.

PAŘÍŽ – Francouzský ministr vnitra Manuel Valls obhajoval vyhošťování Romů, kteří do Francie přicházejí z jiných zemí. Zdůraznil, že pouze menší část romské komunity je ochotna se integrovat. Podle Vallse neexistuje pro Francii jiné řešení než vyklízet ilegální romské tábory a vracet jejich obyvatele do zemí, odkud přišli: tedy zejména do Rumunska a Bulharska. Obě zmíněné země by měly 1. ledna příštího roku vstoupit do Schengenské zóny, což znamená i pro jejich občany zcela volný pohyb Evropskou unií, tedy i Francií. Francie se však staví proti tomu, aby se Rumunsko a Bulharsko staly plnohodnotnou součástí tohoto prostoru.

PRAHA – Sdružení Otevřená společnost a Nadace Michaela Kocába obnovuje projekt Gypsy Spirit v ČR. Po odchodu Michaela Kocába z vlády předávání této ceny osobnostem, které se nejvíce podílejí na zlepšení situace Romů, ustalo. Opětovné udílení této ceny se uskuteční 10. prosince u příležitosti Mezinárodního dne lidských práv v „Pražských křižovatkách“. V době, kdy se situace Romů u nás rapidně zhoršuje, jde o počin hodný ocenění. (www.romea.cz, LN, kh)

PRAHA, BRNO – V letošním roce vyhlásila Česká obec sokolská 8. říjen za Památný den Sokola. Toto výročí odkazuje k roku 1941, kdy se v noci ze 7. na 8. října uskutečnila tzv. „Akce Sokol“. Gestapo při ní zatkl asi 900 čelných představitelů sokolské organizace, deportovalo je do koncentračního tábora Terezín a odtud do Osvětimi. Ve vztahu Romů a sokolské obce je důležité, že např. její brněnská odnož – Sokol Brno I – spolupracuje s Muzeem romské kultury. Např. letos společně organizovali výstavu Lukáše Houdka Umění zabíjet. Sokol dále spolupracuje na chystané výstavě o Romech a sportu. Také v Sokole byla činná paní Emílie Machálková, roz. Holomková, a ke svému sokolství se hlásí dodnes.

Michal Doležal

člen vzdělávacího odboru České obce sokolské, Brno

Sdružení Cheiront zve do školky

TÁBOR – Na podzim se naplno „rozjel“ předškolní klub pro děti od tří let. Celorepublikový projekt uskutečňujeme za podpory Evropského sociálního fondu společně s Člověkem v tísní a dalšími partnery. Cílem je připravit předškoláky na první velkou změnu v jejich životě – vstup do první třídy. „Dalšími aktivitami projektu jsou vzdělávání předškolních pracovníků v Jihočeském kraji v kurzech připravených a lektorovaných zástupci Člověka v tísní,“ dodal Roman Varga, ředitel Cheiron T.

Petra Basíková

pracovnice sdružení Cheiron T

Sushi, muzika a dobrá nálada

TÁBOR – V Komunitním centru pro děti a mládež Cheiron T se 6. října uskutečnil již druhý ročník Dne sousedství.

Konal se v rámci projektu „Na cestě ke zplnomocnění“. Užít si příjemné odpoledne přišlo několik desítek lidí z okolí Cheironu – nechyběli sousedé, naši podporovatelé a příznivci, klienti i jejich rodiny. Návštěvníci akce se měli možnost

seznámit s pracovníky komunitního centra, zhlédnout na plátně fotografie z historie činnosti Cheiron T a dozvědět se tak něco o vzniku a chodu organizace, nebo se zapojit do samotného programu.

Uvnitř Cheironu, v místnosti určené pro stolní tenis, byl připraven dobročinný bazárek s oblečením. Zde si mladé dámy a maminky mohly vybrat dětské oblečení, kte-

ré organizaci darovali paní Hanka Švamberková a pan Roman Strouhal.

Celé odpoledne probíhal v Klubu pro starší mládež sushi workshop pod vedením pracovníka Martina Procházky a venku se opékaly dobroty darované řeznictvím paní Čadilové.

Petra Basíková

pracovnice sdružení Cheiron T

Foto: Tomáš Bílý

Průvod romských organizací podpořili i kněží několika církví

PRAHA – Průvod romské hrdosti začal tiskovou konferencí v kostele svatého Mikuláše na Staroměstském náměstí.

Poté se ubíral skrze Staré Město a Malou Stranu k Pražskému hradu. Skandovala se hesla jako: „černí, bílí spojíme síly“, „my jsme taky Češi“, „pane prezidente, zastavte rasismus“. Osobně jsem mohl se dvěma romskými aktivistkami z Ústí držet transparent Nenávist není řešení, který harmonicky doplňoval další, jako Opre Roma (Romové vzhůru) či Politika sociální integrace selhala. Mimoto jsem se zde setkal s dětmi z Varnsdorfu v doprovodu aktivistky Růženy Ďordžové.

Průvod došel před Pražský hrad, kde Ivanka Mariposa Čonková vyzvala k opětovnému dovolávání se: „Pane prezidente, zastavte rasismus,“ s potutelným úsměvem na způsob: No tak, pane prezidente, už je to pěkně trapný... Následovaly další projevy upozorňující na krizovou situaci, vedle Mariposy Čonkové promluvil například Míra Brož.

Vystoupil též římskokatolický biskup pověřený pastorační Romů, Ladislav Hučko. Hovořil sice téměř neslyšně, ale bylo jisté dobře, že zde byl přítomen. Mladí dostali více prostoru pro emancipaci v klubu K4; vystoupily například žižkovské tanečnice, De La Negra rozpoutávali freestyle rap a beatbox. V kostele u Salvátora se pak odehrávala diskuse zakončená společnou večeří. Celá akce sálala radostnou a pestrobarevnou atmosférou.

Z „většinové“ populace se našťestí účastnil ne jeden „bílý“.

Celá akce byla završena boho-

Jeden z účastníků pochodu romské hrdosti.

Foto: Šymon Kliman

službou u Martina ve zdi. Na začátku si účastníci podali ruce a zapálili svíce, které donesli dopředu, aby tam pak společně zástupně plály. Hudebně dominovalo píáno, na které hrál Jan Ort.

Zpívaly se žhnoucí Taizé mantry o ustupujících temnotách a písni typu: „Proč zvykli jsme si snadno žít / a málo přemýšlet / oč v budoucnosti má nám jít / a jak se změnil svět.“ I k modlitbám se lidé připojovali živelně, v nekonečných variacích se vraceli k prosbě: dej mi sílu a moudrost, abych v následujících dnech mohl šířit milosrdenství ve svém bezprostředním okolí. I napříč kázáními vál duch stále podobnými větami, a přece pokaždé nově a téměř fyzicky žhavě.

Kázali: romský kazatel Pavel Sivák a farář Mikuláš Vymětal, oba z Českobratrské církve evangelické, Stanislav Jurek z Církve československé husitské a Ladislav Nádvorník z Římskokatolické církve.

Mikuláš Vymětal zdůraznil, že člověk jako obraz Boží má nepopíratelnou hodnotu. I když v kostelech bývá zvykem kritizovat – ať už ty, kdo v nich přítomni nejsou, anebo naopak ty, kdo v nich přítomni jsou, tato hodnota je nezměrná. Vysoký trest za vraždu ve Starém zákoně zakládala právě výška hodnoty zavražděného bližního, nikoliv snad nízkost hodnoty vraha.

Oč vyšší je hodnota milosrdenství! Pavel Sivák zdůraznil, že Hospodin se ujímá vdov, sirotek a bezdomovců. Tito všichni mají na své straně nejmocnějšího bojovníka ze všech. Bojovníka mocnějšího, než jsou všichni bojovníci silní i silnější, představitelní i nepředstavitelní... Snad bude vdovám, sirotkům a bezdomovcům dáno, podobně jako Eliášovu učni, zhlédnout okolo sebe alespoň tušením neviditelné vojsko. A v tomto duchu nezapomínejme ani, že máme sebe navzájem.

Filip Němeček

Nedávejme hladovým ryby, ale naučme je raději ryby chytat

Oslovalo mne politické hnutí Změna s tím, jestli bych nechtěl kandidovat v Ústeckém kraji v předčasných parlamentních volbách. Vzhledem k tomu, o jaký subjekt se jedná a jací lidé se na něm podílejí, jsem se dlouho nerozmýšlel. Změna na své kandidátky umístila lidi, za kterými je vidět kus práce odvedené v obcích nebo krajích. Pokud to nejsou přímo zastupitelé a radní, tak se jedná o angažované občany se zájmem o své město a region.

V mém případě se nejspíš očekává úsilí v řešení problematiky vzájemného soužití Romů a většinového obyvatelstva, hlavně kolem sociálně vyloučených romských lokalit. Nastíním proto krátký přehled změn nutných v oblasti bydlení a zaměstnanosti. Je nezbytné ve velkém měřítku zahájit a podpořit aktivity, které pozitivně ovlivní názory majority a zvýší zapojení romských komunit. Sociálně vyloučené komunity se musí na řešení své situace aktivně podílet. Při integraci musí hrát aktivnější roli.

Stát by měl prostřednictvím Agentury pro sociální začleňování podporovat obce v pokusech o nové formy politické participace. Silnější podíl Romů bude nepochybně efektivnější než paternalistické přístupy, které jsou zde aplikovány přes dvacet let, a my sice vidíme dílčí úspěchy, ale neregistrujeme rozhodující posun k lepšímu. Integrace Romů do společnosti uvízla

na mrtvém bodě a my se můžeme jenom domnívat, čím to je. Faktem ale zůstává, že tam, kde se Romové částečně zapojují a aktivně spolupracují na řešení problémů, se situace lepší. Patrně je to v lokalitách, kde fungují asistenti prevence kriminality z řad romské komunity se znalostí daného prostředí.

Systém státní sociální podpory a dávek v hmotné nouzi spíše demotivuje. Svým způsobem vytváří z celé jedné generace Romů sociálně a občansky zdeformované bytosti, koncentrované v sociálně vyloučených lokalitách. Je potřeba zamyslet se nad náhradou složitého dávkového systému tzv. základním příjmem, nebo jinou alternativou. Navíc je klíčové motivovat zaměstnavatele k zaměstnávání obtížně zařaditelných osob na trhu práce, mezi něž patří obyvatelé sociálně vyloučených romských lokalit, u kterých dlouhodobá evidence na Úřadu prá-

ce jde ruku v ruce s nedostatečnou kvalifikací a pramalým vzděláním. Jistá opatření se již osvědčila v praxi: veřejně prospěšné práce, podpora zaměstnanecké rekvalifikace, hmotná podpora na vytváření nových pracovních míst. Raději úhradu mzdových nákladů zaměstnavateli v plné výši ze státní pokladny, než demotivující dávku v hmotné nouzi. Aby bylo možné řešit zásadní problém sociálně vyloučených lokalit, je zapotřebí především zvýšit zaměstnanost. Doposud neexistuje žádné systematické řešení sociálního bydlení. Existují náznaky, že ministerstvo pro místní rozvoj založí svou koncepci bydlení pro chudé na podpoře soukromých ubytoven. Pokud však nebude toto ukotveno legislativně a to formou samostatného zákona o sociálním bydlení, budou veškeré snahy obcí stát na vodě. Definici toho, co skutečně je sociální bydlení, prostě nemáme. Není jasné, jestli to bude v rukou obce, nebo se jím bude moci zabírat i soukromý subjekt. Jaká bude forma, cílová skupina, garantovaná cena nájemného? Půjde o bytové domy, nebo ubytovny se společným sociálním zařízením a kuchyní pro všechny rodiny na patře jako doposud? Problematika sociálně vyloučených romských lokalit představuje dnes zásadní témata, které nelze populisticky uchopit a neodborně vyhlašovat polovičaté a neuskutečnitelné scénáře.

Drahomír Radek Horváth

Roma boys po brněnsku...

BRNO – V úterý 10. října se v Moravské zemské knihovně uskutečnil další filmový čtvrtek.

Jeho návštěvníci se mohli tentokrát seznámit s třicetiminutovým filmem režisérky Rozálie Kohoutové z roku 2009 s názvem Roma boys – Příběh lásky. Hraný dokumentární film reflektuje téma homosexuality Romů. Termín akce nebyl zvolen zcela náhodně. 11. říjen je totiž v některých zemích uznávaný jako tzv. Coming Out Day, tedy Den coming outu. O tom, jaké to je být romský homosexuál, co je to coming out a jak moc je tolerantní česká a romská společnost vůči jiné sexuální orientaci, diskutoval po filmu romský aktivista David Tišer. David založil v roce 2012 občanské sdružení Ara Art. Zaměřuje se mj. na pomoc Romům, kteří se hlásí k LGBT (lesbické – gay – bisexuální – transgender) komunitě.

Je-li českou společností homosexualita stále mnohdy přijímána s rozpaky nebo nelibostí, pak pro většinu Romů znamená nepřipustný způsob života. „Záměrem našeho sdružení je pomoci všem Romům, pro které je těžké se přihlásit ke své sexuální orientaci,“ řekl na besedě David Tišer. „Pro mnohé mladé Romy bývá velmi složité svoji sexuální orientaci, odlišnou od „normálu“, přiznat. Základ romské společnosti tvoří rodina. Pokud se někdo vědomě a záměrně vzdá obvyklého rodinného modelu, může se ze dne na den stát vyvrženecem, odpadlíkem.“

O podobném životním osudu vypráví právě film Roma boys, čerpa-

jící ze skutečné události. Dva romští homosexuální mladíci se seznámí prostřednictvím sociálních sítí. První z nich žije v Praze, osamostatnil se a pohybuje se v prostředí tolerantních lidí, kteří o jeho sexuální orientaci ví. „Prošel si svým coming out,“ komentuje situaci hlavního hrdiny David Tišer. „Člověk si nejprve musí uvědomit sám sebe, to je tzv. vnitřní coming out. Druhým krokem je potom vnější coming out, tedy přiznání homosexuality na veřejnosti. Pro Romy bývá právě tato část života jednou z nejsložitějších.“

Těžká životní zkouška čekala právě druhého hrdinu příběhu. Počází z velmi tradiční a konzervativní olašské rodiny. Když rodičům oznámí, že je gay, setkává se nejen s nepochopením, ale s přímým opo-

vrzením a nenávistí. Příbuzní z něj jeho „nemoc“ chtějí vytlouct násilím a nakonec se rozhodnou jej oženit *pre ladž* – s děvčetem, které bylo samo pro své mravnostní přestupky olašskou komunitou zavrženo. Hlavní hrdinové se v závěru filmu setkají a divák si může domýšlet, jaký je jejich další osud. „Ne každý ale zažije ve svém životě podobně šťastné rozuzlení. Česká společnost se vůči homosexualitě projevuje celkem tolerantně. Také přístup Romů k otázce, která byla ještě před několika lety tabu, se postupně mění. Myslím si, že to bude stále lepší a doufám, že k tomu přispěje i moje práce,“ ukončil besedu optimisticky David Tišer.

Jana Poláková
pověřená řízením
Muzea romské kultury

David Tišer v debatě s Janou Polákovou, Brno – Moravská zemská knihovna, 2013.
Foto: L. Grossmannová. Ze sbírky MRK

komentář

Romové nejsou škůdce společnosti

KAREL HOLOMEK

Často si kladu otázku, kdo jsou ti lidé, kteří se bezhlavě přidávají k houfům neonacistů, kteří vždy neomylně směřují proti Romům. Prý to jsou normální spořádaní občané. Nevěřím tomu. Rozumně uvažující člověk se přece nemůže jen tak bez důvodu vmísit do hulákajícího davu, vykřikujícího nesmyslná hesla jako: „Jdeme na Cikány! Čechy Čechům! Cikáni do Indie...“

Jsem přesvědčený o tom, že se jedná o „deprivanty“, tedy lidi, kteří se nějakým způsobem cítí být postiženi, neúspěšní, a hledají si terč, na kterém si svůj vztek chtějí vybit. V davu bývají neidentifikovatelní, osobně nezodpovědní a většinou nepostižitelní. Často ani proti Romům nic konkrétního nemají, jen jakousi nechuť, která obklopuje víc a víc lidí. Nepátrají po pravých příčinách té animozity, ani po faktech, stačí jim lži, polopravdy, výmysly, šířené jako stoprocentní pravda.

Ti lidé si nedokáží dát dohromady, že skutečnými škůdci nejsou Romové, ale ti, se kterými se v davových scénách spojují. I oni jsou většinou nezaměstnaní, tedy těmi, které v případě Romů nazývají nepřizpůsobiví. Stávají se příčinou setsakramentsky drahých manévřů policie, které i jim ubírají peníze ze společné pokladny. Ohrožují zdraví i životy lidí kolem a v poslední době docela programově. Vždyť někdo oslňoval pilota policejního vrtulníku laserem. To už je přece zločin! Kdo tedy je skutečným škůdce společnosti?

Politici namísto toho, aby se chovali „státotvorně“, odhalili skutečnou příčinu potíží a viníka, populisticky uhýbají veřejnému mínění a servilně činí rozhodnutí, která jen eskalují další a další pohromy.

Zažil jsem osobní zkušenost z nedávné plánované demonstrace neonacistů v Přerově. Skončila fiaskem, protože se k ní ostatní občané nepřidali, a naopak uspořádali protiakti, jakýsi happening s hudbou, tancem a projevem. Jeden z nejvýše postavených městských politiků veřejně happening odsoudil s tím, že ho považoval za dráždění skinů a že zvýšil náklady na policejní ostrahu. Ohlášený pochod neonacistů mu nevalil? Klasický příklad záměny příčiny za důsledek!

A to se ani nezmiňuji o obrovských škodách v desítkách miliard, utopených v korupci. Proti těmto miliardám je občasný romský nepořádek, pokud se opravdu vyskytne, jen dětskou hrou. Mám pocit, že by stačilo jen vzít rozum do hrsti a chovat se racionálně a uvážlivě. Hledat příčinu potíží tam, kde je, a ne tam, kde není. A kde, pokud se vyskytne, může být neblahým důsledkem jiného škodlivého konání, často i z pozice úřadů samotných.

Kdybychom tohle dokázali, ušetřili bychom si všichni spoustu peněz. Byl by větší klid mezi námi navzájem a taky bezpečněji. Stačí nedat podporu těm, kteří lžou a tím i kradou, jak se kdysi říkalo a jak se dnes znovu potvrzuje.

Na každého dojde

MARIAN DANCOS

Dvojkou na kandidátce za politické hnutí Ano 2011 v Ústeckém kraji je Bronislav Schwarz. Svými kořeny patří k hnutí Severočeši.cz, je mimo jiné ředitelem Městské policie Most a radním města Lom. Na posledním jednání zastupitelstva našeho malého, a řekl bych i poklidného města, jsem se nestačil divit. Zahlédl jsem, jak do sálu, kde sedělo přibližně patnáct zastupitelů, včetně Bronislava Schwarze, personálu a přibližně pěti občanů, nakráčela i hlídka městské policie až z Mostu, jejímž ředitelem je právě pan Schwarz.

Není žádným tajemstvím, že dlouhodobě zaujímám kritická hodnocení k nynější vládnoucí koalici v Lomu. Jedním z důvodů je i zřízení detašovaného pracoviště městské policie, která do našeho města dojíždí z Mostu za nemalé peníze. A místo toho, aby působila v ulicích našeho města a dohlížela na pořádek, tak zřejmě hlídá svého nadřazeného na jednáních zastupitelstva.

Otázkou však zůstává, zdali si radní Schwarz jen tak nedokazuje svou moc na veřejnosti. Nedochází tak třeba ke zneužívání městské policie, potažmo jejich strážníků?

Chování radního Schwarze, který se nyní snaží proniknout do poslanecké sněmovny za hnutí Ano 2011, mi občas připadá nevybíravé. Což mimo jiné dokazuje na jednáních Zastupitelstva města Lomu. Např. v diskuzi občanů, která je běžně vedena jako bod programu na jednotlivých zasedáních, prohlásil doslova: „Svině mají štěstí, a já jsem svině podle vás, takže na mě nedojde! Ještě něco?“

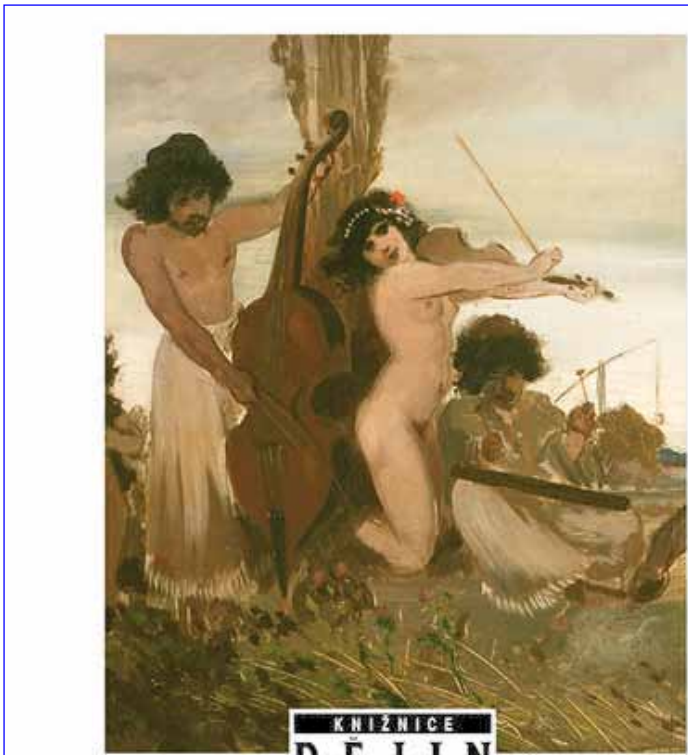
No, ale také se říká... o těch sviních, že mají své řezníky. Já bych je nepodceňoval.

Marian Dancos
zastupitel města Lomu

Cikáni a česká vesnice

Daniel Soukup: „Cikáni“ a česká vesnice. Konstrukty cizosti v literatuře 19. století (Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2013)

Kniha přináší první souhrnnou interpretaci cikánství v české literatuře 19. století. V úvodní, teoretické části autor kritizuje zjednodušený názor, že literární „cikáni“ představují zkreslená (a proto nežádoucí) zobrazení skutečných Romů. Sám vidí v literárním cikánství svébytný kulturní výtvor, „konstruovanou cizost“, která spisovatelům i čtenářům slouží k sebevymezení a sebepochopení. Vyvozuje, že literární dílo by mělo být „přípustné...“ interpretovat i bez ohledu na společenské souvislosti; zároveň však zdůrazňuje, že tímto přístupem nechce „zpochybňovat samo romské etnoemancipační hnutí, natož obhajovat... ostudný a nebezpečný protiromský rasismus prožírající českou společnost“.

V dalších kapitolách autor analyzuje rysy novodobého majoritního cikánského stereotypu, jak se vyvinul v době romantismu a přetrvává víceméně až dodnes (spjatost s přírodou, hudba, tanec, erotická přitažlivost, nadpřirozené schopnosti). Ukazuje přitom, že tento ustálený stereotyp je zároveň rozčleněn na různorodé kulturní vrstvy: od archaické demonizace cikánů přes romantický obdiv k nim až po moderní ironizaci cikánského stereotypu. Následují krátké interpretace čtyř literárních děl, která zastupují právě různé vrstvy cikánství: demonickou (J. Linda: Jaroslav Šternberg v boji proti Tatarům), romantickou (K. H. Mácha: Cikáni, A. Heyduk: Cigánské melodie) a ironickou (S. Čech: Cikánka).

Druhá část knihy obsahuje rozsáhlé interpretace vesnických próz Vítězslava Háška, Karoliny Světlé a Josefa Holečka, v nichž se zpodobení „cikánů“ srovnává s celkovým zobrazením „české vesnice“ v dílech daného autora. Tyto kapitoly tedy lze číst jako tři příkladové studie střetu mezi „vlastním“ a „cizím“. Kniha je ojedinělá i tím, že na českou literaturu aplikuje podněty některých novějších teorií kultury (např. postkolonialismu). (red)

Neviditelná moc

Před lety žil v jedné osadě starý muž. Měl jediného syna – Alechandra. Bylo mu jen šest, když mu zemřela maminka. Od té doby přestal mluvit. Jakoby nic neslyšel. Nechtěl se s nikým bavit, ani s tatínkem, který mu zůstal. Chodil jen do lesa, kde vždycky sedával u starého dubu. Říkalo se, že ten strom je opravdu ten jediný, se kterým mluví.

Jak léta ubíhala, rostl z Alechandra pohledný silný chlapec. Každý den chodil s otcem do lesa pro dříví a do města pro chleba a mléko. Tatínek nechápal, proč Alechandro pořád ještě není schopen slova. Od doby, co mu umřela maminka, nevydal ani hlásku. Neměli ani tolik peněz, aby zašli k doktorovi zjistit, jestli ještě někdy bude mluvit. Tatínek z toho byl nešťastný, ale Alechandro nebyl smutný kluk. Každý, kdo ho ve městě pozdravil, tak se na něj hezky usmál. Alechandro měl totiž krásný úsměv, málokdo mu odolal.

Jednoho dne, když šel opět s tatínkem do města pro chleba a mléko, potkal u jednoho stánku děvče. Bylo mu asi tolik let co jemu. Mile se na něho usmálo a Alechandro dívce úsměv oplatil. Alechandro byl překvapený, že se na něho dívka pouze usmála, a nepozdravila ho.

Tuhle dívku, kterou potkal, ještě nikdy ve městě neviděl. Všechna děvčata na sebe byla tak podobná. Měla krátké vlasy svázané do culíku a vesnické staré šaty. Ale dívka, kterou potkal, byla jiná. Měla černé dlouhé vlasy sahající po uzoučkový pas, obličej bílý jako Sněhurka a oči jako dvě černé perličky. Byla nádherná a Alechandrovi se moc lí-

bila. Jenže Alechandro si v duchu říkal, že co z toho má, když ho ani nepozdravila?

Dívka, kterou Alechandro potkal, měla stejný problém jako on. Od doby, kdy jí zemřel její milovaný otec, přestala mluvit. Nechodila ani ven, proto ji Alechandro ještě nikdy neviděl. Jmenovala se Amanda a bylo jí šestnáct. Žila s maminkou nedaleko od města. Tatínek Alechandra se s její matkou dobře znal. Po pár dnech se tatínek rozhodl, že dívčinu matku půjde pozdravit. Alechandro jen následoval svého otce.

Zatímco si tatínek a Amandini maminka povídali, Alechandro s Amandou se na sebe jen usmívali a zvláštními gesty si ukazovali, že nejsou schopni slova. Alechandro tedy vzal Amandu do lesa.

Oba seděli pod stromem, když vtom se z ničeho nic objevila zvláštní postava. Byl to jeden z andělů, který žije tam, kde rodiče od Amandy a Alechandra. Jenže byl převlečený za starce. Amanda s Alechandrem to nemohli tušit do doby, než jim pověděl, že zná Josefínu, Alechandrovou maminku a Carlose, tedy otce Amandy.

Jelikož nebyli schopní hlásky, tak zírali na starce velice udiveně. Anděl, převlečený za starce věděl, že trpí tím, jak moc milovali své rodiče. A že nedokážou žít jen s jedním z rodičů. Doslova je to zabíjelo a nevěděli co si počít, a tak přestali radši mluvit s okolím.

Když už stařec odcházel, pověděl jim slova, na která měli přijít a to celé mělo vyléčit všechny ten smutek, který měli na srdci. Příslaví znělo jednoduše, ale i záhadně. Když už se oba museli vrátit domů,

oba o tom velice přemýšleli a nejspíš i přišli na to, co jim těmi slovy chtěl stařec říci. „Oba máme jednoho rodiče, není to zvláštní? Maminka se zná s tatínkem od Alechandra a jsou si velice blízcí. Pokaždé, když je vidím, jsou tak šťastní a já také,“ říkala si Amanda. Stejná slova zněla i v Alechandrově hlavě.

Ráno, když vstávali, tak tahali svoje rodiče do lesa, kam chodíval Alechandro. Rodiče nechápali, o co se tak snaží. Smáli se, že to jsou blázni. Mysleli si, že si z nich jejich vlastní děti utahují. Jenže... Když se tam sešli všichni čtyři, tak se opět nečekaně objevil anděl-stařec, kterého Amanda s Alechandrem už znali.

Všichni na sebe hleděli zvláštním pohledem. Ty čtyři lidi spojovala společná láska. Josefíně se Carlos velice líbil, připomínal jí jejího zesnulého muže. Když v tom jejich pohledy padly na Alechandra a Amandu. Stařec jim ukazoval, že tohle je pravá láska a klíč ke štěstí. Amanda a Alechandro se líbali a jejich rodiče si uvědomili, že děti tím chtějí ukázat, že by měli žít společným životem.

Všichni z toho byli jako v jiném světě. Zavládlo velké ticho. Ale pak Carlos, otec Alechandra, oznámil, že bude svatba, že si vezme Josefínu za ženu. Děti se na sebe podívaly a začaly jásat. Ještě víc ale rodiče potěšilo, jak se děti začaly nahlas smát. „Josefinko, oni zase mluví! Smějí se! A jak mají krásný hlas! Božíčku na nebi! Děkuji ti!“ říkal tatínek. Všichni se začali ob-
jímat.

Zanedlouho byla svatba a všichni se radovali. **Lucie Kačová**

Jaký jsem byla čert / Oda savi somas bengori

Pamatuji si, jak jsem kdysi měla porazanou nohu. To jsem se jednou takhle chtěla svézt autobusem, ale táta mě nechtěl vzít s sebou, prý na co, když autobus jezdí stejně jen dvakrát denně, do Sabinova a do Prešova, tak kam bys prosímtě chtěla jezdit... Autobusem jezdili jen tátové do práce. Když se vraceli, tak jsme na ně my děti čekávaly u autobusu, jenomže já jsem se také chtěla svézt, moc jsem chtěla!

Byl podzim a my jsme nenosili boty, už ani nevím, jestli jsem vůbec nějaké měla. Pamatuji si jen, že jsem mamince pořád opakovala, že chci nosit jen traktorky, takové vysoké boty s tkaničkami. Takto jsem si hrála. Neměla jsem panenku. Jednou jsem byla u domu a viděla, jak děti skáóou přes kaluže. Stála jsem tam a dívala se, co dělají, a oni na mě: „Co koukáš, běž pryč!“ Když odběhly, všimla jsem si, že je na zemi rozbité sklo. Skočila jsem přímo do něj. „Joj, jo, jo, mamí, mamí, mamíí,“ rozkřičela jsem se a pomalu po jedné noze skákala domů. Když mě uviděly děti, zavolaly na moji maminku. „Teto, Květa brečí!“ „Tak co jste s ní udělali?“ „My nic, my nic nevíme“. Maminka mě uviděla a křičí: „Co se stalo, co jsi dělala?“

Doma byl zrovna nejstarší bratr Feri. Jajaj, umyli mě, oblékli, zavázali mi nohu a šlo se na autobus. Sedla jsem si a dívala se, jak jede autobus, ani jsem neplakala. Po chvíli jsem usnula. Když jsme dojezili na místo, vzal mě Feri do ná-

ručí a odnesl mě do nemocnice v Sabinově. No, na památku jsem dostala dvanáct stehů, ale co, jela jsem autobusem, ne? A Feri mi ještě koupil bonbóny... Když jsme přijeli domů, tak jsem všechny probudila a se všemi se rozdělila.

Také se pamatuji, jak mě maminka vzala lavorem po hlavě, když šla jednou zvenku a já stála u dveří a plakala, že mi spadl žhavý uhlík z kamen do holinky. Než mi maminka stihla uhlík vyndat, prohořela mi holinka, punčocha a uhlík mi popálil chodidlo. Na jedné noze tak mám dokonce dvě památky na to, jaký jsem byla čert.

Leperav mange, sar has mange čhindo o pindro. Me kamavas te džal le autobusiha, aťe jon man na lenas: Soske, te o autobusi džal duvar pro d'ives ko Sabinos the ko Perješis. Ta kaj tu kames te džal... Ča o dada phirenas andre buťi, ta jon džanas. Sar avenas pale le autobusiha, ta užarahas amen o čhave pre peskere dada paš o autobusa. Me aťe kamavas te džal le autobusiha, igen kamavas!

Oda has l'ila, na urahas o topanki, akana aňi na džanav, či man has varesave. Bo me furt la dake phenavas, kaj kamav ča trastune topanki – traktorki, uče, pro šnurki. Rado len phandavas dži upre. Kavka pes bavinavas. Nahas man popkica. Jekhvar somas pal amaro kher the dikhl'om, sar o čhave chuťkeren upre tele paš o mlaki. Jon mange phende: „Dža het! So kadaj ka-

mes?“ Terd'uvavas the dikhavas, so keren. Jon pal'is denašle, the me dikhl'om e skl'enčina pre phuv. Ta so, he me chuťav. Chuťil'om, aťe pre skl'enčina. „Joj, jo, jo, daje, daje, dájee!“ vriskinavas the poľokores džavas pro jekh pindro khere. Sar man dikhle o čhave, ta vičinde mira da. „Bibi, e Kveta rovel.“ „Ta so laha kerďan?“ „Amen na, amen na džanas.“ Joj man dikhl'a: „Oda so?! So kerďal?!“

Khere has o nekphureder phral, o Feris. Jajaj, morde man, urde man, zaphandle mange o pindro, the geľam pro autobusi. Bešľom, the dikhavas, sar džas le autobusiha. Aňi na rovavas. Zasut'om, il'a man o Feris pro vasta, the l'igendaš man ko Sabinovos andre špital'a. No, dešuduj štichi man hin pamatka pro pindro. Aťe so, geľom le autobusiha, na?

The o Feris mange mek cind'a o cukriki... Sar avľom khere, ta savore imar sovenas. Me len ušťarďom, the davas len ole cukriki. Tiž mange leperav, sar man e daj čhinda le lavoriha pal o šero, sar jekhvar avelas avral, the me terd'uvavas paš o vudar a rovavas, kaj mange peľas o umblal andal o bov andre cirachori. Niž mange il'a o umblal avri, ta labarďas mange e punčoška, the e cirach, the o pindrora.

Ta pre jekh pindrora man hin duj pamatki, savi me somas bengori.

Květoslava Podhradská
pracovnice v domově důchodců,
Lipůvka

24.10.2013

BRNO, POŠTOVSKÁ 6, ALFA-PASÁŽ
OD 19 HODIN
110.- PŘEDPRODEJ / 150.- NA MÍSTĚ

BRATŘI LÁZÓKOVI A HOSTÉ

DJANGO JAZZ, GIPSY MUSIC / MILAN KROKA A DALŠÍ...

DE LA NEGRA & BLACK STYLE

VTIPNÝ I PŘEMÝŠLIVÝ ROMSKÝ HIPHOP Z KRUPKY

MÁRIA BIKÁROVÁ

VERONIKA KAČOVÁ

PŘEDSTAVÍ SVÉ NOVÉ CD TUNE

+TANEČNÍ WORKSHOP MERCI. PROMÍTÁNÍ...

PO SKONČENÍ HLAVNÍHO PROGRAMU VÁS BUDE BAVIT

DJ HAROSH

SRAMI-SANSON-BIGBÍT.

SPOUSTA VLIVŮ STÍMELÝCH HARMONIKOU

VÍCEZÁHRNOVÝ FESTIVAL NA PODPORU SOUŽITÍ MENŠIN A OBČANSKÉ INICIATIVY

12. ročník multikulturního festivalu pořádá Společenství Romů na Moravě za finanční podpory Ministerstva kultury ČR a Statutárního města Brna

Iniciativa Blokujeme! je otevřená platforma sdružující jedince i organizace. Odmítáme ignorovat skutečnost, že každý víkend probíhají násilné demonstrace a pochody. Odmítáme dále pasivně sledovat situaci, za níž nenávisť pramení z nedostatku informací a společenské frustrace stoupá každým dnem. Společně chceme zbavit společnost projevů protiromských nálad. Zapijte se i vy!

J. Banyák: Segregace je nesmysl

Filmový a televizní režisér romské-
ho původu Jozef Banyák (nar. 1958)
působí na Slovensku. V roce 1982
absolvoval obor hraná režie. Bě-
hem 80. let vytvořil množství celo-
večerních TV inscenací a filmů. Po
roce 1990 se více soustředil na do-
kumentární filmy, často s romskou
tematikou, výběrově: Dietky ne-
vinné (1994), Hľadanie spoločného
času (2002), Jeden domov pre všet-
kých (2002), Z Rudňan do Bronxu
(2002) či Rizikový stupeň sfarbenia
(2003). Natočil pohádky s romský-
mi motivy O Zorali a dvoch bratoch
(1994) a Zlatý hlas (2004). K jeho
posledním dílům patří i dokument
o úspěšných projektech pomáhají-
cích vyloučeným romským komuni-
tám Krok za krokem (2011) či doku-
mentární film o segregaci romských
děti na základních školách Speciál-
na integrácia (2012).

Prozradíte nám něco ze svého dětství?

Narodil jsem se ve Velké Bratisla-
vě, to znamená na periferii Brat-
islavy, v Podunajských Biskupic-
ích. Je to polovesnické prostředí,
alespoň tehdy bylo, takže jsem po-
znal život vesnický i městský. Co
se týká romského původu, ten měli
oba rodiče. Otec pocházel z Po-
dunajských Biskupic, matka z pět
kilometrů vzdálené obce Dunaj-
ská Lužná. V podstatě pocházím
z velké rodiny, širokého příbuzen-
stva, takže jsem romskou identi-
tu vnímal od počátku. Nicméně
nebyl jsem vychováván v rom-
ském jazyce a výchova probíhala
vysloveně ve smíšeném prostředí,
maďarsko-slovensko-romském.

Existovala v prostředí, kde jste vyrůstal jako dítě, tradiční romská kultura?

Určitě. Nejtradičnější bylo řemeslo,
v kterém vyrostl i můj otec, protože
oba moji dědové byli kováři. Otec
pokračoval formou takového polo-
soukromého podnikání. Za sociali-
smu se samozřejmě nedalo skuteč-
ně podnikat, ale právě v šedesátých
letech se otevřely možnosti při-
družené výroby při různých druž-
stvech a místních národních výbo-
rech. To umožnilo otci rozvinout
dílnu až do míry, že ve vrcholných
časech, někdy koncem šedesátých
let, měla devadesát zaměstnanců.
Minimálně polovina z nich byli
moji blízcí či vzdálení příbuzní,
takže to byla rodinná firma.

Sourozenci z otcovy strany ro-
mštinu využívali minimálně, na-
opak matčini příbuzní více, proto-
že to byla přece jenom vesnice, tam
byla komunita uzavřenější. To bylo
takové to interní vnímání, z rodiny.
Věděli jsme, že jsme nějak jiní, ex-
tra, dítě si to uvědomuje až postup-
ně... Ale samozřejmě označení Ci-
kán bylo pro mě urážlivé od samé-

ho počátku, takže postupně ve mně
narůstala určitá hanba vůči okolí.
Utajoval jsem to a bylo to pro mě
traumatizující, především v puber-
tě. To prožívá člověk věci citlivě,
někdy možná až přecitlivěle, s lec-
čím si neví rady.

Nyní vyhraněné podoby národní
identity nevnímám a považuji to ve
svém životě za více a více irelevant-
ní. Velmi silně, vzhledem k otevře-
nosti světa a cestování, více jazy-
kům, které ovládám, ve mně narůs-
tá pocit skutečného kosmopolitismu.
Samozřejmě to vyvrcholilo tím,
že jsem se oženil s Neromkou, moje
děti jsou Romové už jen napůl. Uvě-
domuji si to všechno, nepotlačuji to,
netají, ale v principu je to nepodstat-
né. Není to priorita. Jsem dost silně
individuálně citící člověk.

Mohu říct, že romský původ nej-
více uplatňuji při své profesní prá-

ci, když zpracovávám téma z této
oblasti. Myslím, že jí poměrně sluš-
ně rozumím. Za svůj život mám
dost zkušeností a citlivosti vůči to-
muto tématu, a Romové ke mně
mají vzhledem k mému původu dů-
věru.

Téma „romství“ – jak jste s ním ve vaší filmové tvorbě pracoval?

Na vysokou školu jsem nastoupil
v roce 1977. Hned můj první roč-
níkový film se jmenoval „Posled-
ní oheň“ a zpracoval jsem v něm
téma starého romského kováře, kte-
rého z jeho místa odsouvá mecha-
nický lis, a on naposledy zapaluje
výheň, aby vykul dárek pro malého
chlapce.

Poté jsem se k tomuto tématu
celkem dlouho nevrátil. Zpočátku
jsem dělal asistenta režie. Když
jsem začal sám režirovat, tak mys-
lím, že první film s tímto tématem
byly Dietky (ne)vinné?. Název je
úmyslně upraven tak, že „ne“ je
v závorce a je tam otazník, což zna-
mená – jsou vinné nebo nevinné?
Kdy začínají být ty dětičky, které
se opravdu rodí nevinné, těmi
grázly, kteří otravují společnosti ži-
vot? Tak jsem začal zkoumat tuto
tematiku.

Později jsem režiroval dvě rom-
ské pohádky, které napsal jiný scé-
nárista, a v roce 2004 jsem natočil
pohádku „Zlatý hlas“, kterou jsem
napsal sám. Tam se částečně odrá-
žela moje zkušenost z dětství, do
určité míry jsem vzpomínky pře-
transformoval do této pohádkové
podoby.

Jakým způsobem hodnotíte obraz Romů ve slovenském filmu a televizi před rokem 89 a po něm, až do současnosti?

Před rokem 89 byl obraz Romů
prakticky totožný s obrazem celé
společnosti. Čili oficiální média se
snažila poukázat, že jsou tu jisté ne-

švary, ale všechno je na dobré ces-
tě, všechno se vyřeší podle závěrů
některého ze sjezdů komunistické
strany... (smích). Co bylo celkem
pozitivní, to bylo ukazování pří-
kladů, opravdu pozitivních příkla-
dů romských rodin, které se doká-
zaly zapojit a učinily společenský
a kulturní pokrok.

Po převratu samozřejmě většina
médií přešla do soukromé komerč-
ní sféry, a víme, že komerční mé-
dia přináší především atrakce.
No, a co je atrakce? Neštěstí, špina,
hlad, zločin... Takže úplně logicky,
tak jako v jiných oblastech vyhle-
dávají negativní obraz společnosti,
zločiny, požáry, havárie a oběti, tak
jim velmi vhod přijde i zjednodu-
šený obraz zločinecké komunity
Romů. Jistě i úpadek této komuni-
ty přispěl k tomu, aby bylo stále
z čeho čerpat.

Samozřejmě to nemá nic společ-
ného s reálným řešením situace. Ta
se musela v určité fázi dostat až
k pádu na to pověstné dno, od kte-
rého se dá už jen odrazit. Právě pro-
to jsem natočil dokument Krok za
krokem, abych ukázal, že ne všech-
ny investice a úsilí mnohých lidí pa-
dají do černé díry, ale že každý malý
úspěch znamená v tomto vývoji
mnoho. A těch si nikdo nevšímá.

Daří se podle vás integrace Romů?

Tato situace a její vývoj nebude od-
lišný od vývoje většinové společ-
nosti. Segregace je nesmysl, a dří-
ve nebo později to pochopí úplně
každý. Kde to dříve pochopí, tam
rychleji nastane úspěšný vývoj.
Čím více se někde segregace drží
a hledá se v ní východisko, tím více
se zdržuje skutečný rozvoj.

Protože skeptický přístup větši-
ny obyvatelstva je ten nejpohodl-
nější v jakékoli oblasti... zdravot-
nictví nefunguje, školství je horší...
všichni bědují, nadávají. Copak jste
vy mladí tak špatně vzdělaní, o to-
lik hůře než já? Nesmysl. To stěžo-
vání si je jakoby v permanentní
módě, jako by si lidé mysleli, postě-
žuju si, zanádvám si, nic se mi ne-
může stát, a co kdyby z toho něco
bylo? Tak je to i s romskou temati-
kou, jen ve vyostřenější podobě.

Jednoduše všude vyrůstají mla-
dí, kteří když odejdou z extrémní
segregace, která je brzdí, tak oka-
mžitě nastupuje vlastní kulturní
vývoj. Zásadním opatřením by
mělo být omezení segregace. Ko-
neckonců příklady z jiných segre-
govaných komunit ze světa to do-
kazují. Jakmile se lůza dá dohro-
mady, všichni to prostředí vezmou
jako každodenní normu, a už se ne-
snaží. Nejde rozpustit naráz celou
osadu, ale jde zabránit další kon-
centraci. Toto je hlavní motto...
žádná ghetta, žádné soustřeďová-
ní, žádná segregace.

Letos chystám film s romskou te-
matikou, který se jmenuje Čavale.
Budu mapovat dětské talenty v hu-
dební, taneční a herecké oblasti. Ty
děti nebudou portrétované jako su-
perstar, vůbec to nebudou jen su-
perstar při vystoupení, ale chci je
točit v běžném životě, ve škole,
doma, na ulici, v kroužcích. A bu-
dou hovořit jen děti. Žádný dospě-
lý hlas, žádný komentář. Bude to
čistě výpověď těchto dětí.

*Ptal se Martin Chlup
odborný pracovník MRK*

**Foto: Lenka Grossmannová,
ze sbírky MRK**

Podpořme fotbalisty z ROMSTARu

Působím jako kurátor Úřadu městské části Brno-Židenice. Nedávno mě členové mého bývalého romského oddílu požádali o pomoc při založe-
ní oficiálního oddílu malé kopané. Měli rozporuplné zkušenosti s pomo-
cí romských neziskovek, tak se rozhodli, že založí a povedou svoji vlast-
ní romskou organizaci a přiloží ruce k dílu. Nicméně postupně se začali
topit ve formulářích, papírech a termínech. Takže se nakonec obrátili na
mě s prosbou o pomoc.

Mile mě překvapilo, že si vzpomněli a že jsou stále plní vzpomínek na
naše společné fotbalové i mimofotbalové zážitky. Tudíž jsem se po vy-
slechnutí představ této skupinky pod vedením Marka Kroky rozhodl, že
jim rád pomůžu a že jim ve svém volnu poskytnu nějakou záštitu, pomů-
žu s účetnictvím, pohlídám pravidla. Potěšila mě i jejich otevřenost, pro-
tože právě pro tato pravidla a dohled za mnou přišli. Uvedli, že mají ener-
gii, chuť pracovat, chybí jim ale někdo s respektem, který jsem si já uměl
u týmu podržet.

Vznikla dobrá skupina, která chtěla kromě svého dospělého oddílu vést
celoročně i dva mládežnické juniorské oddíly. Dnes už sdružení oficiál-
ně existuje, má svoje IČO, chystá propagační materiály a splnilo co slíbi-
lo – se třemi oddíly hraje ligu malé kopané pod Brněnským svazem malé
kopané. V červenci 2013 už jsme dokonce společně stihli zvítězit na Mis-
trovství Republiky Romů v malé kopané v Broumově. Tím jsme získali
možnost pořadatelsví pro rok 2014.

Při sestavování rozpočtu nás však omezuje, že máme v prvních dvou
letech existence jakožto zcela nová organizace omezené možnosti žádos-
tí o grant. Rád bych tedy takto veřejně oslovil všechny zájemce a doná-
tory, kteří by mohli podpořit takhle zcela nově vzniklou organizaci, pro-
tože ne všechny prostředky na start sezóny se podařilo sehnat. Já jsem
pyšný na to, že členové vložili do klubu nemalé prostředky sami a neče-
kají jen na pomoc okolí. Na druhou stranu však máme i řadu dětí, které
si ještě nemají kde vydělat, a rodiče je mnohdy nepodpoří. Podařilo se
nám ligu odstartovat, ale je pravda, že zatím v hraničních podmínkách.
Chybí prostor k tréninku, nesplňujeme úplně požadavky svazu na vyba-
venost. Napadlo mě tedy oslovit bývalé firmy, pro které jsem pracoval ješ-
tě v době své podnikatelské činnosti a oslovit i veřejnost takto přes Ro-
mano hangos, jestli by ROMSTARu také nemohli nějakým způsobem po-
moci. Peníze by se rozhodně nikam neztratily, protože ačkoliv jsem ve-
dení a práci samozřejmě rozdělil hlavně mezi samotné romské aktéry
(čehož si moc vážím, mají za to můj respekt a moc rád v dnešní napjaté
době vidím i Romy, kteří nerezignují, a místo toho se takhle sami aktivi-
zují a umí dobře naplnit čas nejen sobě, ale i dětem), tak po dohodě s nimi
jsem dostal na starost dozor nad účtem, peníze a účetnictvím. Za jakou-
koliv podporu budeme vděční.

**Text a foto: Jaroslav Kundrát
člen sdružení FC Romstar Brno (ffromstar@email.cz)**

dopisy čtenářů

Pro zajímavost posílám link na recenzi nového sborníku Ptáci z podzemí: mudrova.blog.respekt.ihned.cz/c1-60351410. Tam jsem zvolila a poslala příspěvky s romským nářevem a motivací, jak u mě obvyklé. Zdravím do redakce!

Jarmila Hannah Čermáková, Praha

Komentář Pavla Pečinky z Romano hangos č. 12 mi připadá mi jako výstižná charakteristika proromských aktivistů, opravdu vtipný postřeh. Škoda, že jsou opravdu jen tyhle skupiny. Ale díky Bohu za ně.

Ivan Štampach, Praha

Co dělají politici, aby se dnešní situace zlepšila? Zdá se, že nic. Lidé jsou podráždění a mnohdy to končí nenávistí. To by se asi svatý Václav divil. Všechno se združuje, ale platy zůstávají stejné. Obyčejní lidé musí žít často z 10 000 korun měsíčně. Už to je neúnosné. Pojďme si zmapovat práci našich politiků: Kolik je politických stran a jak se žije z našich daní? Často nám jen znepríjemňují život. Hodně podniků se ruší, združuje se a lidé se ocitají bez práce.

Stanislav Kejval, Písek

Dopisovatelé se představují...

Narodila jsem se před padesáti lety v obci Sedlec v okrese Třebíč. Doma v posteli, ne v nemocnici. Nádherné dětství jsem prožila v Hustopečích u Brna. Na první třídu nikdy nezapomenu, mám překrásnou vzpomínku na paní učitelku Horákovou. Měla mě velmi ráda, byla to osobnost s krásnou duší. S kmotrou a kmotříčkem jsme tehdy dělali „metle“ – košťata z březových prutů. Posléze jsem žila v Dolních Dunajovicích, v Brně a Rakousku. Můj život je „kočovný“, přesto je nádherný. O mně se toho nemusí psát mnoho, kdo mě zná, ví, jaký jsem člověk, i když vím, že nejsem všem příjemná a sympatická. Romové čtou z obrázků, ne z dlouhých textů, to sama dobře vím. Taky proto občas fotím. Jak víte, v novinách se moje snímky občas objeví. Tenhle můj portrét tužkou namaloval albánský Rom M. Atanasovskij.

Mám moc ráda děti. Každoročně pro ně připravuji s pomocí svých známých a kamarádů podnikatelů mikulášskou nadílku i jiné akce v průběhu roku.

Dana Šarkőziová-Teinitzer, Brno

www.romea.cz

Romský informační portál

Migel Horváth: Náš rituál zní Jdeme na ně!

Dokončení ze str. 1

Co nového kromě názvu ještě přibýlo?

Právě jsme šli do sebe a ze svých zdrojů jsme přibrali nové členy. Jedním z nich je můj syn Milan, který hraje na kytaru a sólově zpívá. Dalším pak synovec Michal Sívák, který hraje na basovou kytaru. Takže Andrepeste.

Jaké bylo vaše poslední vystoupení a kde a co dalšího vás v nejbližší době čeká?

Poslední vystoupení bylo v Lysé nad Labem na Romfestu, týden předtím jsme hráli v Táboře, pak nás čeká hraní v Náchodě.

Patříte k nejznámějším romským kapelám u nás, vnímáte to nějak?

Za tu dobu, co hrajeme, jsme toho odehráli po různých klubech a festivalech hodně, tak si myslím, že jsme se dostali do povědomí lidí a dokázali jsme jim, že je dokážeme rozhejbat.

Jaké pocity zažíváte před, během a po vystoupení?

No, záleží na tom, co je to za akci, ale vždycky k tomu přistupujeme profesionálně, což znamená odpovědně.

Zpíváte tradiční romské písně, ale máte i vlastní tvorbu. Kde čerpáte inspiraci pro nové melodie a texty?

Tak inspiraci bereme ze života, z lásek, z proher, radosti, od dětí a ze všeho, co nás ovlivňuje.

Mnoho kapel vás bere za vzor. Má i kapela Bengas nějaký? Obdivujete někoho?

Samozřejmě Gipsy King.

Máte nějaký rituál nebo něco podobného?

Rituál je, že si řekneme: Jdem na ně! Hlavně chceme mít dobrý zvuk a podat nejlepší výkon v rámci možnosti.

Máte nějaký sen, který byste si jako kapela chtěli splnit?

Chtěli bychom především mít svoje vlastní studio na natáčení písniček a hlavně abychom byli zdraví a mohli ještě dlouho ze sebe lidem něco dávat!

Ptala se Emilie Kačová

Migel Horváth: Amaro ritualis? Džas pre lende!

E banda Bengas pes ačhi'a andro berš 2001 andre Praha. Ka'la banda patrinel paš o nekfeder the nekbuter prindžard'i andre Čechiko republika. Ehin len pal peste pherdo vistupeňa sar andre ČR the andro aver phuva. Bašavenas la prindžarda bandaha Gipsy Kings. Lenge-ro suno ehin, hoj len te avel vlastno študios the te aven igen saste, hoj te andal peste te den avri koda nekfeder.

Kana pes ačhi'a tumari banda Bengas?

Thod'am pes peha jekhetane andro berš 2001.

Pre soste bašaven?

Ehin amen duj gitari, basgitara, bici, klavesi the perkuse.

Sar o berša džanas, ta pes o džene so tumenca bašaven čerinenas. Ačhile okrem tute varesave džene, so tuha perše bašavnas?

O džene, so bašavnas pes čerine-nas. Andal ole, so amenca ehas peršone, ačhile ča trindžene. Me, o Radek Sívák the o Martin Sívák.

Ehin pal tumende pherdo vistupeňi, zažitki, šaj phenes amenge varesavo, pre savo nabisterena?
Ta phenav ča kole nekbarer: čoneskero turne andre Francija, předkapela Gipsy Kings andre Praha, the turne andro USA.

Ži akana bašavenas ča sar Bengas, so tumen and'as pre god'i oda te čerinel, Bengas Andrepeste?

Paš o Bengas mek bašavavas andre banda Andrepeste, ta pal'is propojind'am ole duj bandi. A'le oda nav znameňinel he Bengas andre peste abo andal peste.

So nevo okrem nav ke tumende av'la?

Ča akana džahas andre peste, the andal peskre „zdroje“ prikid'lam neve dženen andre banda. Jekh lendar ehin miro čhavo Milan, savo bašavel pre gitara the gi'avel. Pal'is mek le phraleskro čhavo Michal Sívák, so bašavel pre basovka. Ta Andrepeste.

Savo ehas tumaro paluno vistupeňi the kaj, the so aver tumen mek užarel?

Paluno vistupeňi amen ehas andre Lysá nad Labem pro Romfest, kurko sigeder bašavahas andro Taboris pro foros, the pal'is bašavaha andro Nachodos.

Patrinen ke nekbuter prindžarde romane bandi andre ČR, sar oda dikhen tumen?

Ta vaš ole berša, so imar bašavas, peske zabašad'am andro ružne klubi the festivali, ta miš'linav, hoj pes manušenge dochud'lam andre god'i, the dokazind'am lenge, hoj len džanas te rozkhelel.

Save šunde tumen ehin, sar džan te bašavel, sar bašaven, the sar odbašaven?

No, ta oda pal oda, savi akcija oda ehin. A'le mindig oda las profesionalnes, so znameňinel sar akuraten džene.

Gi'aven the bašaven tradične romane gi'a, a'le ehin tumen he vlastne gi'a. Khatar len inspiracija pre nevi melodija the neve lava?

Ta e inspiracija las andal o dživipen, kamiben, prekhel'iben, radišagos, le čhavendar the savorestar, so ehin khatar amende.

Pherdo bandi tumen lel sar vzoros. Ehin he tumara banda varesavo? Čudal'inen pes pre varekas?
Bizo Gipsy Kings.

Ehin tumen varesavo ritualis abo keren vareso, sar džan te bašavel?
Ritualis šaj ehin, hoj peske phenas: Džas pre lende! Kamas, hoj amen te avel lačho hangos, he te bašavas nekfeder, sar oda džal.

Ehin tumen varesavo suno, so bi kam'lanas te džal tumenge avri?
Kam'lanas bi, hoj te avel amen amaro vlastno študio the keras gi'a, the mišto te avas saste the mek šaj dulones andal peste vareso das avri. *Phučelas Emilie Kačová*

Trocha lhaní neuškodí / Čeporo te chochavel navadzinela

Nedávno jsem se zúčastnil jednoho náboru pro práci ve velkém hypermarketu. Vykoupal jsem se, oholil, učesal si vlasy, pěkně se oblékl a vyrazil vstříc práci, kterou jsem nutně potřeboval. Ze sociálních dávek mi nic nezůstává. Musím platit nájem a živit čtyři děti.

Vstoupil jsem do velké bílé haly. Bylo tam asi deset židlí a stolů. Všech deset židlíček bylo obsazeno. Všiml jsem si, že všichni sedící se na mě divně koukali. Jako bych přišel z jiné planety, nebo co. Copak je hřích být dneska Romem? Po mně přicházeli další a další lidé, doslova hladovějící po práci v nákupním centru. Chvilí jsme čekali, než přišli dva vysocí muži v černých oblecích. Zvali si nás jednoho po druhém k sobě nahoru na pohovor. Došla řada na mě. ... jenže mě nikdo nevyzval. Asi mě přehlédli, pomyslel jsem si a čekal dál. Neustále si zvali osoby, které stály za mnou. No nic, asi mě za chvíli též vyzvou. Ale

marně. Zbýval poslední člověk, a ani po něm mě k sobě na pohovor nikdo nezavolal. Když už oba muži chtěli odejít, ozval jsem se jednomu z nich. „Pane, a co já? Taky stojím o práci!“ Změřil si mě pohledem a povídá: „Copak vy jste neviděl, kolik lidí jsem před váma přijal? Máte smůlu, místa jsou obsazená.“ Měl jsem co dělat, abych mu jednu nevrazil. „Vy jste se zbláznil? To ani nechcete můj životopis?“ zeptal jsem se. „Ne, nechci. Nashledanou!“ odpověděl stroze. Utíkal jsem za ním a z plných plic křičel: „Ale pane, já vám pokoj nedám, já tu práci chci! Mám maturitu, celý život pracuji! Až teprve teď jsem jeden měsíc na pracáku! Pět let jsem dělal ve velké firmě, která vyráběla světla pro auta. A předtím jsem dlouho dělal v jednom velkém skladě! Halo, pane, slyšííte?“ V tom se vysoký chlap zastavil a praví mi: „Pojďte se mnou nahoru a povím vám víc o povinném školení, které

potřebujete k nástupu do práce.“ Uff, oddychl jsem si. Mám práci.

Teď už se můžu přiznat. To o tom mém vzdělání, o maturitě jsem si vymyslel. Mám jen základní školu a zatím žádné pracovní zkušenosti. Ale to nevadí... mám právo pracovat, i když jsem nevzdělaný Rom!

Načirla somas te mangel bu'i andre jekh bari skl'epa. Land'ardom man avri, i'om tele o čhora, uchandom mange o bala, šukares man urdom a ge'om angle nevi bu'i, so mange avka but kampelas. La podporatar mange nič naačhol. Mušinav te po'inel o kher, he te del te chal mire štar čhavoren.

Ge'om andre baro parno gangos. Has oke talam deš stolki he deš skaminda. Pro savore deš stolki bešenas o manuša. Prindžardom, hoj savore so odoj bešenas, pre mande avka nalačhes dikhenas. Sar te bi av'omas andal aver planeta či so.

Hin binos te avel adadžives Rom? Pal mande phirenas aver he aver manuša, so bares kamenas te kerel bu'i andre bari skl'epa. Čeporo užarahas, kim avle duj bare murša andro kale grati. Jekh pal avreste amen vičinenas upre ke peste pro vakeriben. Majindom imar te džal me... a'le navičinde man. Talam man nadikhle, phendom mange, he mek užaravas.

A'le jon vičinkernas le manušen, so terdonas pal mande. No, ta talam man taj vičinenas. A'le navičinde. Ačhi'las paluno manuša a ani pal leste man upre ke peste navičinde. Imar kamenas o murša te oddžal, a'le diňom man anglal: „Heej, a so me? Taj kamav ola bu'i!“ Jekh pre mande dikhl'as upral ži telal a phenel mange: „Ta s'oda, tumen nadikhlan, keci manušen imar i'om andre bu'i? Nane tumen bacht, imar man nane than.“ Eikeravas man but, kaj leske te namukhav jekh pal o muj. „Tumen diliňardan

avri? Oda nakamen aňi miro životopisos?“ phuč'om lestar. „Na kamav, lačho džives!“ phend'as mange. Denašavas pal leste a ričinas mire bukendar. „A'le manušona, me tumen smirom nadava. Me kola bu'i kamav! Thod'om tele e maturita, calo dživipen kerav bu'i! Až akanak som jekh čhon pro pracakos! Pandž berš keravas andre bari firma, so kerelas pal o motora a mek agoral keravas dulhones andre jekh baro sklados! Héééj, ta šunen man?!“ O baro murš terd'i'las a phenel mange: „Aven manca upre a phenava tumenge buter pal o sikhaviben, so tumenge kampo-la, kaj tumen te lav andre ola bu'i.“ Uff. Imar man hin bu'i.

Akanak imar pre mande šaj phenav avri. Koda pal miro sikhaviben, pal e maturita, nahas čačipen. Hin man ča zakladno škola a mek šoha nakeravas bu'i. A'le oda navadzinel. Šaj kerav bu'i, he te man nane nišavi škola! **Bušalka**

Listování v kalendáriu z dějin Romů – díl první

(Romové Čech, Moravy a Slezska v časech a nečasech dávných i nedávných)

Po dvakrát vydaných Historických kalendářích (Dějiny českých Romů v datech, 1997, 2008) následuje jejich třetí, upravená a rozšířená verze, tentokrát však pod změněným titulem Listování v kalendáriu.

Dřívější kalendáře poskytovaly soupisy dat z dějin našich Romů v pořadí, jak za sebou šla jednotlivá léta (v prvním případě 1242–1997, ve druhém 1399–2000). Nynějším kalendářem se rozumí odlišně strukturovaný soupis, neboť je sestaven v časovém sledu dní, zaplňujících příslušné měsíce s odkazy na jejich vročení.

Kvůli takovéto úpravě se předložené kalendárium skládá ze dvou částí. První připomíná nejstarší historické události, u kterých zůstává chronologie měsíců, tím spíše pak dnů neznámá. Respektive uvádí jevy nebo procesy, jejichž datace postrádá možnost bližšího určení (epizody ze života osobností, umělecká ztvárnění a publikování literárních, hudebních či výtvarných děl, ustavování politických, kulturních nebo sportovních organizací, zakládání vzdělávacích institucí, časopisů, nadací atd.).

Druhá a rozsáhlejší část obsahuje naopak všechny detailní údaje prezentovaných dat. Komentovaná databáze je přitom ve srovnání s oběma kalendáři rozšířena nejenom tím, že zahrnuje navíc úsek dalšího desetiletí, ale i čerpáním informací ze dříve nepoužitých zdrojů, které přinesla jak nedávno vzniklá literatura, tak případné zpravo-
dajství vybraných romských médií.

Výběr z použitých knih:

Cikánská rodina a přibuzenství. Eds. Budilová, L. – Jakoubek, M. Plzeň 2007.

Cikánské skupiny a jejich sociální organizace. Eds. Jakoubek, M. – Budilová, L. Brno 2009.

Čalo vod'i/Sytá duše. Eds. Kramářová, J. – Sadílková, H. Brno 2007.

Fárová, A. – Horváthová, J.: Eva Davidová. Praha 2004.

Himl, P.: Zrození vagabunda. Praha 2007.

Homoláč, J.: Internetové diskuse o Cikánech a Romech. Praha 2009.

Horváthová, J.: Kapitoly z dějin Romů. 2002.

Memoáry romských žen. Ed. Horváthová, J. Brno 2004.

Miko, V.: Sto romských osobností. České Budějovice 2009.

Milena Hübschamannová ve vzpomínkách. Eds. Nádvořníková, L. – Steklá, R. Praha 2006.

Mluvme o Romech. Eds. Kaleja, M. – Knejp, J. Ostrava 2009.

Nečas, C.: Romové na Moravě a ve Slezsku (1740–1945). Brno 2005.

Oswald, K. (Holomek, K.): Dávné vzpomínky. Brno 2010.

Pečinka, P.: Romské strany a politici v Evropě. Brno 2009.

Preussová, M.: Rudolf Dzurko. Praha 1998.

Scheinostová, A.: Romipen: literaturou k moderní identitě. Praha 2006.

Použitá média:

Bulletin Muzea romské kultury. Brno 1992–

Romano džaniben. Praha 1994–
Romano hangos/Romský hlas. Brno 1999–

Romano vod'i/Romská duše. Praha 2003–

O Roma vakeren/Romové hovoří. Radiožurnál 1992–

Kalendárium

(Holé roky a různoleť)

1399

Podle Popravčí knihy pánů z Rožmberka jeden lapka ve výpovědi uvedl, že k jeho skupině operující v Bechyňském kraji patřil mj.: „**Cikán černý, Ondřejov pacholek**“. Mohlo tu jít buď o Roma, anebo o člověka, přezdívaného výrazem cikán. Brzy se začala objevovat taková přezdívka či jméno také v prame-
nech moravské a o něco později rovněž slezské provenience. Jinak řečeno, v poslední třetině 14. stol. naši předkové z doslechu či z přímého kontaktu o příslušnících romské komunity už nepochybně věděli nebo se s nimi setkávali.

1416

V edici Staří letopisové čeští, do které vybral František Palacký skladby většinou bezejmenných autorů z doby poděbradské a jagellonské, uváděl jeden kronikář k roku **1416: „To léto cikáni vládli se (=toulali se, potloukali se) po zemi České“**, a druhý tento stručný a přísně věcný údaj převzal a ještě k němu dodal: „**a lidi mámili (=čarováním šálili)**“. Zmínku přejímali a ve své fantazii dále rozvíjeli humanističtí dějepisci, např. Daniel Adam z Velešlavína v Kalendáři historickém (1578) nebo Prokop Lupáč z Hlaváčova v Deníku českých událostí aneb historickém kalendáři (1584).

ci Táborů, jimž své nejhorší mravy zůstavili“.

1418

Dílo Manual-Chronik analisty Andree Baierse uvádí, že **toho času přišli Romové poprvé do Německa a nevyhnuli se ani Chebu**. Prameny z mnoha německých měst o tom však psaly už v předešlých letech. Středověké kronikářství nebývalo v datování nijak spolehlivé. Pokud by to byl případ i chebského autora, měl by se jeho uvádění údaj posunout nejméně o rok dopředu.

1466

Podle cestopisu Václava Šaška z Břikova, přepracovaného Aloisem Jiráskem pod názvem Z Čech až na konec světa, **zacházelo se prý doma s Romy slušněji a pohostinněji**, než jak nakládali s poselstvem českého diplomata Lva z Rožmitálu při jeho cestě z Burgosu do Compostelly.

1481

Jan Zykota ze Slupska se vyznamenal ve vojenských službách v Uhřích. Poněvadž prý velel družině složené převážně z Romů, vyjádřil mu král Matyáš I. Korvín svou spokojenost pojmenováním Ade-
sdum Cigane. **Tradovaná pověst mezi Zykotovými potomky se setkala s takovou oblibou, že se nakonec začali nazývat Cikány ze Slupska**. Jejich šlechtický rod držel rozsáhlé panství a s ním i důležitou politickou pozici v Těšínském knížectví. Koncem 15. stol. používali stejné rodové jméno také **Cikánové z Čermné** a zřejmě i příslušníci jiných rodů z řad nižší české šlechty.

Rodový erb Cikánů ze Slupska, autor: Miroslav Hirsch, heraldik, kresba fixami, ze sbírky Muzea romské kultury

1417

Velmi početná skupina Romů pod vedením svých předáků prošla rychle našimi zeměmi, k čemuž se vztahovaly zprávy ve dvou historických dokladech: jednu obsahovala nedochovaná Kniha počtů města Znojma, kde skupina dostala na způsob spopitného slušný milodar ve výši jedné kopy a tří grošů, zatímco druhou zapsal Prokop, univerzitní mistr a písař Nového Města Pražského, podle jehož nedokončeného díla Cronicon byli členové skupiny „rázem a zjevem předchůd-

1481

Přítomnost Romů se připomíná v Kutné Hoře a na Novém Městě Pražském a po deseti letech v Lounech. Vícekrát uváděná, protože přejímaná data v edici českých letopisů.

1492

Milostná báseň Hynka z Poděbrad Boj Štěstí s Neštěstím obsahuje verš „**smýkaje se (=toulaje se) všudy jako cikán**“, ze kterého vyplývá, že český středověk spatřoval v Romovi prototyp potulujícího, plahočícího se člověka.

1507

Podle záznamu v rybníčních účtech **bylo Romům zapláceno při stavbě rybníků v Jindřichově Hradci** „od vození lesa k tarasu (= k opěrné hrázi)“.

1511

Jan Vodňanský vydal latinsko–český slovník Lactifer, ve kterém se na základě dobové představy, že Romové vstupovali na evropskou půdu z Egypta, uvádí následující synonymická dvojice: „Aegyptius, někto z egipťské země, czigan“. **Vedle Cikánů/Cigánů nebo Egypt'anů** bývali příslušníci romské komunity označováni hanlivě a s pohoršením někdy také jako **Pohani, Saraceni, Tataři apod.**

1515

Romské skupiny se pohybovaly v Žateckém kraji a na čas tábořily v okolí Loun. Opakovaně uváděný údaj v edici českých letopisů.

1554

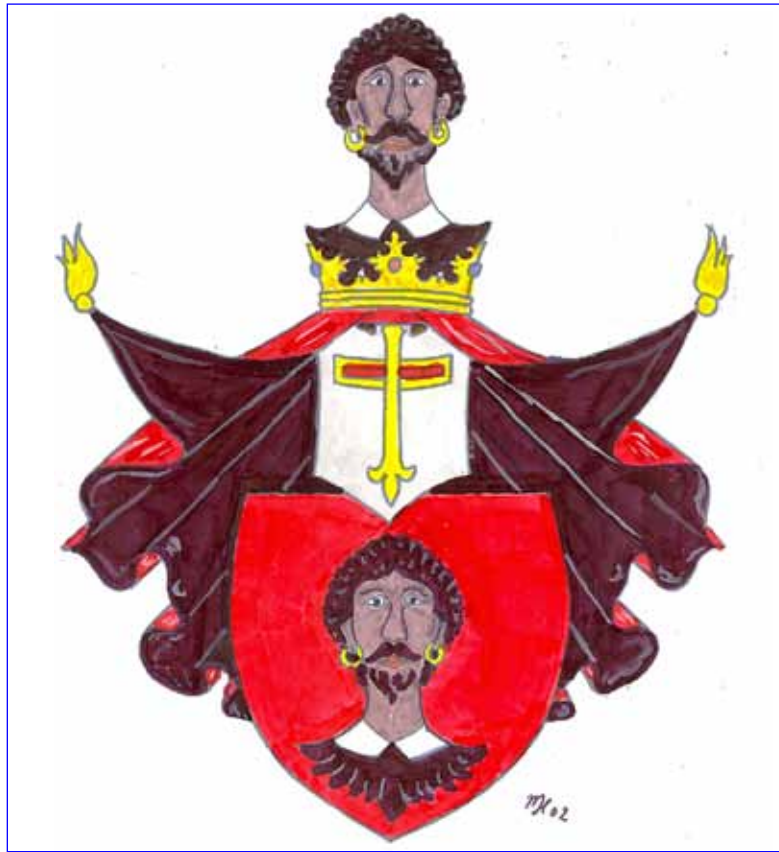
Jan Zikmund z Púchova v Kosmografii, což byl překlad stejnojmenného díla německého autora Sebastiana Münstera, poskytoval českému čtenáři první podrobnější informace o domnělém původu a situaci Romů.

1575

V Jindřichově Hradci **prodali „cikáni židovi Markovi páteře“**. Šlo o ploché bronzové misky, které romští kováři vyráběli a s hotovými výrobky obchodovali.

1598

Český šlechtic, hudební skladatel a spisovatel Kryštof Harant z Polžic

Rodový erb Cikánů z Čermné, autor: Miroslav Hirsch, heraldik, kresba fixami, ze sbírky Muzea romské kultury

a Bezdržic vykonal pouť, kterou po deseti letech barvitě vylíčil v knize Putování aneb cesta z Království českého do Benátek, odtud po moři do země Svaté judské a dále do Egypta. V jedné pasáži **popsal také Romy, s nimiž se setkal během cestování**.

1601

Početná skupina Romů, která mířila do Saského kurfiřtství, pozdržela se na krátkou dobu v Děčíně. Tam se prý konal **křest romského novorozeněte**, jemuž měly být za kmotry osobnosti z řad místní honorace.

O této neobvyklé události se zmiňoval roku 1861 lipský historik Karl von Weber, jakýkoliv záznam o tom však v dochované děčínské matrice narozených chybí.

1607

Se souhlasem opata **přišlo na půdu cisterciáckého kláštera v Sedlci asi 80 Romů** a Mikuláš Dačický z Heslova ve svých Pamětech komentoval příchod slovy: „**I běželi tam lidé od Hory Kutny i odjinud na lelky, divadla pověrečné** (=podívanou na kouzla), hádání, zvláště ženské všetečné pohlávi, jako opice; načež horší kněží na kázáních svých žehrali (=zlobili se) hodně“.

1627

Zikmund Winter v jedné ze svých kulturněhistorických studií uvádí, že udávaného roku **dovolili domažličtí konšelé příchozím Romům, aby v jejich městě přenocovali**: „Ale po odchodě snesli se (totiž konšelé) a s nimi i všechna obec souhlasila, poněvadž cikáni nenáležitě se chovali, lidem z váčku peníze čarodějné vyvozovali (=vyndávali), zahrady plundrovali (=plenili), že tedy na budoucí časy věčně nemají do Domažlic přijímání býti“.

1670

Charles Patin při jízdě z Prahy do Vídně uviděl v jakémsi lesíku na břehu Labe zdržující se tam **Romy, kteří navzdory své bídě žili prý v takové volnosti**, již se netěšili ani obyvatelé svobodných tehdy městských republik. Francouzský lékař a numismatik tento svůj poznatek zmiňoval v cestopisu, který vyšel v Lyonu.

Muzeum romské kultury

Bratislavská 67, 602 00 Brno, tel.: 545 571 798

e-mail: media@rommuz.cz, www.rommuz.cz

MHD: tram. 2, 4, 11, zast. Tkalcovská, tram. 3, 5, 9, zast. Dětská nemocnice

Program na říjen 2013

OTEVÍRACÍ DOBA V NEDĚLI PRODLOUŽENA DO 18⁰⁰ (poslední vstup v 17¹⁵)

Výstavy

Beautiful People 25. 9. 2013–12. 1. 2014
V letech 2008–2011 fotografoval slovenský umělec Šymon Kliman portréty obyvatel romských osad v okolí Kežmaroku. Série portrétů Beautiful People, za níž autor získal Cenu evropského občana roku 2012, byla dosud vystavena v Bratislavě, v Ostravě a Bruselu. V Muzeu romské kultury je instalována v prostoru kavárny a recepce. Vstup zdarma.

Věřte – nevěřte. Pa' an – ma pa' an

25. 10. 2013–23. 2. 2014
Výstava představuje mediální obraz Romů od 19. století do současnosti, a to především na území dnešní České republiky. Základní sdělovací prostředek na výstavě představují noviny, rozhlas, televize a internetová média. Výstava se snaží ukázat návštěvníkům vývoj romských médií a práci romských novinářů u nás. Výstavu tvoří tři základní linie, vzájemně propojené a neustále se prolínající. První linie je časovou osou, jejímž prostřednictvím se návštěvník seznámí s vývojem a charakteristikou obrazu Romů v médiích v jednotlivých historických obdobích. Druhá linie se zaměřuje na romské novináře a redaktory a romská média. Třetí zprostředkovává podrobný pohled na vybrané mediální kauzy, které se v různých podobách a intenzitě dlouhodobě objevovaly či objevují v masmédiích: kauza bývalého protektorátního tzv. cikánského tábora v Letech u Písku, kauza Exodu Romů, tedy zejména téma nabývání občanství v souvislosti s rozdělením Československa k 1. ledna 1993. Jako třetí a nejnovější je představena kauza Břeclav založená na křivém obvinění z násilí.

Výstavu budou doplňovat po dobu jejího trvání tematické lektorské programy a doprovodné přednášky doplněné promítáním dokumentárních filmů (Filmové čtvrtky v Moravské zemské knihovně).

FILMOVÝ ČTVRTEK V MORAVSKÉ ZEMSKÉ KNIHOVNĚ

14. 11. 2013 v 18 hod.
Dne 16. ledna 1971 večer odvysílala Československá televize na prvním programu hodinový hudební pořad s názvem **Rom hraje, zpívá, tančí**. Filmový záznam byl natočen v Praze a zpracován brněnským studiem České televize ve spolupráci se Svazem Cikánů – Romů. V tomto unikátním archivním filmu, který promítneme v celé jeho hodinové délce, uvidíte a uslyšíte nejlepší romské hudebníky a skupiny té

doby, jako například Giňovce z Rokycan, i z Opavy, Roma štár a Terne čhave z Prahy, Horváthovce a Bagárovce z Brna. Přijďte si připomenout legendární kapely zlatých časů romského beatu i tradiční lidové hudby. Po skončení projekce bude předána Cena Muzea romské kultury dlouholeté spolupracovnici muzea paní Emílii Machákové. *ČSSR, 1970, 56 min.*

MIKROMĚSTO

19. 10. od 15 do 18 hod.
Mikroměsto je série literárních čtení, která zavedou návštěvníky na místa spojená s pozoruhodnou historií brněnského Cejlu. V sobotu 19. října od 15 do 18 hodin mohou milovníci Brna a literatury zažít pět zajímavých míst a zaposlouchat se do vybraných literárních děl. Z knih českých a slovenských autorů budou číst známé herecké osobnosti brněnské divadelní scény Ivana Hloužková, Simona Peková, Martin Havelka, Martin Sláma a Pavel Zatloukal.

Kde a co se bude číst?

SYNAGOGA AGUDAS ACHIM (Skořepka 13)
V synagoze Agudas Achim přečte Pavel Zatloukal, herec brněnského divadla Husa na provázku, úryvek z knihy Arnošta Goldflama Tata a já.

TEPLÁRNY (Špitálka 6) Jedno ze čtení literárního projektu Mikroměsto se odehraje ve vestibulu administrativní budovy Teplárny. Úryvek z knihy romské spisovatelky Eleny Lackové Narodila jsem se pod šťastnou hvězdou přečte herečka divadla Husa na provázku Ivana Hloužková.

BÝVALÁ PARNÍ ELEKTRÁRNA (Vlhká 5) V bývalé parní elektrárně bude číst člen činohry Národního divadla Brno Martin Sláma z nové knihy spisovatelky Magdaleny Platzové Anarchista.

BÝVALÁ DĚLNICKÁ ÚRAZOVÁ POJIŠŤOVNA (Koliště 43) V budově bývalé Dělnické úrazové pojišťovny přečte člen činohry Městského divadla Brno Martin Havelka úryvek z knihy Jana Koubka Matky.

CLUBWASH (Stará 27) V rámci projektu Mikroměsto bude klub Clubwash hostit literární čtení z nedávno vydané knihy Jany Soukupové Štatl za Husáka.

Na každém místě se bude číst pětkrát za sebou. Začínáme vždy v 15.00, 15.35, 16.10, 16.45 a 17.20. Mezi jednotlivými čteními je vždy přestávka, během které stihnete pohodlně přejít na další čtení. Naskočít můžete kdykoliv! Vstup na všechna čtení je zdarma.

Dávné vzpomínky

Marnost nad marností, ale jak krásná...

Karel Oswald

Příběh rodiny Holomkových v období první poloviny 20. století. Cena 100 Kč, knihu je možno objednat v redakci na: rhangos@volny.cz nebo: srnm@srnm.cz nebo telefonicky 545 246 673.

Zaměstnání hledají: fotograf s 20 lety praxe

Fotograf s dvacetiletou praxí v celostátních denících a reklamě hledá práci. Nejlépe Jihomoravský kraj, není podmínkou. Znalost práce na PC, řidičský průkaz B, vlastní profesionální foto vybavení.

Vzdělání:

- 1984 – 1987 Institut výtvarné fotografie Praha

Praxe:

- 1981–1994 První brněnská strojírna – fotograf oddělení propagace
- 1994–1999 Deník Rovnost Brno – fotograf
- 1999–2003 Celostátní deník Svobodné slovo – fotograf
- 2003–2005 Celostátní deník MF-DNES – fotograf
- 2005–2010 Celostátní deník Vltava Labe Press Praha Šíp – fotograf
- 2011–2013 Nezávislý fotograf

Jiné dovednosti:

- Počítačová gramotnost: PC, Apple
- Řidičský průkaz B, dvacetiletá praxe
- Záliby: sport, kultura,
- Osobní vlastnosti: spolehlivost, odpovědnost, upřímnost, nezávislost, komunikativnost
- Kontakt: jsvanda@volny.cz

Květoslava Podhradská

(nar. 1961)

e-mail: k.podhradska@seznam.cz

tel.: 734 407 769

Josefa Čejky 424, Svitávka

Vzdělání:

- ZŠ Matrosovova, Ostrava
- Střední škola prof. Zdeňka Matějčka v Ostravě – dálková forma studia oboru sociální péče

Praxe:

- Mlékárenský průmysl Martinov
- Obuvnický podnik Snaha Ostrava
- Zahradnický podnik Šmelcovna
- 2002–dosud: Městská správa soc. služeb Boskovice, úklid, prádelna

Jiné dovednosti:

- Řidičský průkaz B
- Jazykové znalosti: čeština, romština, průměrně angličtina
- Počítačová gramotnost: PC, MS Office, Word, Excel, Internet

Vydávání Romano hangos podporuje Ministerstvo kultury ČR

PŘEDPLATNÉ ROMANO HANGOS	
Příjmení a jméno:	Ulice, číslo domu:
PSC, místo:	Datum narození:
E-mail:	Telefon:
Název a sídlo peněžního ústavu:	Číslo účtu:
Název organizace:	Adresa:
IČO:	DIC:
Počet objednaných výtisků:	Od čísla:
Způsob platby: ☐ hotově ☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol: ☐ složenkou ☐ bankovním převodem na fakturu	
Vyplněný formulář zašlete na adresu: Romano hangos, Bratislavská 65a, 602 00 Brno. Komerční banka Brno-město; číslo účtu: 27-488570217/0100. Cena předplatného na rok 2013 činí 230 Kč.	